

İŞÇİNİN SESİ

ÇEK-AL

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!

Yıl: 11, Sayı: 260, 11 Haziran 1984

İşçi sınıfımız

yeni 15-16 Haziranlara hazırlanıyor!

*Geçen sayımızda yayınlamaya başladığımız,
bir gurup yoldaşımızın tartışmaya katkı
yapmak için ortaklaşa hazırladıkları
görüşlerin son bölümünü veriyoruz.*

V. Dördüncü bölüm üstüne

Acil istemler

“Sendika hareketinin görevleri — acil istemler” bölümüne ilişkin gelen önerileri kısa kısa ele alalım:

“Sendika hareketinin görevleri — acil istemler” bölümü taslaktaki biçimiyle kalkmalı, en genel hatlarıyla işçi sınıfının acil istemleri konmalıdır. Devrimden sonra gerçekleştirilecek maddeler ‘genel ekonomik önlemler’ bölümüne girmelidir.”

Bu konuda bir başka öneri de şöyleydi: “Sendikal hareketin İDHD’deki görevleriyle bugünkü görevleri birarada olmamalı, ayrılmalıdır.”

Birinci öneri bir yönüyle doğru bir yan taşıyor. Bu bölümün başlığı taslağın III. biçiminde “işçi sınıfının acil istemleri” olarak değişmiştir. Ancak içeriği aynen kalmıştır.

Bu istemlerin bugün uğrunda savaşım yükseltilecek istemler oluşu ile devrimle gerçekleştirmeleri çelişmez.

Bunların tümü birlikte “devrimden sonra gerçekleştirilecek maddeler”dir. İstemlerin tüm mantığı budur. Çünkü bunlar uğruna savaşım yükseltildikçe görülecektir ki bu en temel ekonomik hakları ancak devrim verebilir. Acil istemler için savaşım böylece devrim için savaşıma bağlanır. “Acil istemler”den kasıt, “burjuvazinin vereceği istemler”, “bu düzende karşılanmasını beklediği-miz istemler” değildir.

Öte yandan bu istemler işçi sınıfının devrimden sonra uğrunda savaşacağı istemler de değildir. Program, bunları devrim ilk anda gerçekleştirecek diyor. Bunlar devrimden önce, devrime bağlayarak yükselttiğimiz istemler, savaşım odaklarıdır.

b) İşgününün uzunluğu. Bu konuda çeşitli görüşler var: “Saat belirtilmemeli”, “nedden 8 saat”, “daha az olabilir” vb.

Programımızın III. taslağında bu konu iş haftası olarak ele alınmış ve yeniden yazılmıştır.

c) Bu bölüme genel grev hakkı girmeli. 15. madde bu hakkı kapsıyor. “Tam sendikal haklar” denince genel grev de anlaşılır.

d) Acil istemler bölümünden, üretim araçlarına el konulmayacak gibi bir anlayış çıkıyor”

“İDHD’den sonra işsizlik mi olacak ki işsizlik sigortası istiyoruz?” Bu ikisi de İDHD’yi sosyalizme eşitle-

mekten kaynaklanan yanlışlardır. İDHD’de ilk anda tüm üretim araçlarına el konmayacaktır. İDHD’nin tüm mantığı, bunu olanaklı kılacak üretim güçleri düzeyini yaratmaktır.

Aynı şekilde İDHD’den sonra işsizliğin olmayacağını beklemek de çok iyimserlik olur. En ince detayına kadar planlama yapmayı olanaklı kılacak düzeyde üretim güçleri gelişmesi ve üretim araçlarının toplumsallaştırılması bir anda olamaz. Özellikle küçük üretimde kapitalist üretim ilişkileri sürmekte, küçük ve orta kapitalistler varlığını korumaktadır. Dolayısıyla işsizliği yok etmek bu anlamda henüz olanaklı değildir. Ancak işsizlik kapitalizmdeki gibi süregen ve azmanlaşan bir özellik de taşımayacaktır. Sermayeye vurulan her darbe oranında nesnel temeli sürekli ortadan kalkacak, sonunda yok olacaktır. Bu arada önlemeyeceğimiz işsizliğin kurbanlarının da açlığa terk edilmemesi için işsizlik sigortasının öngörülmesi doğaldır.

“İDHD’den sonra çocuk çalıştırılacak mı? Bugünkü biçimi kalkacaksa nasıl bir biçimde kalacak”. “Çocuk kavramına yaş sınırı konmalıdır.”

Marks çocuk emeğinin kaldırılmasını öneren Gotha Programı’nı eleştirirken şöyle diyor:

“Burada mutlaka yaş sınırı koymak zorunluydu.

“Çocuk emeğinin genel olarak yasaklanması, büyük ölçekli endüstrinin varlığıyla uyumlayan, dolayısıyla boş bir istektir. Gerçekleşmesi — bu olanaklı dahi olsa — gericilik olur, çünkü farklı yaş guruplarına göre çalışma saatlerinin sıkı düzenlenmesi ve çocukların korunması için başka sağlık önlemleriyle birlikte, üretken emeğin eğitimle erken yaşta birleştirilmesi, günümüz toplumunun dönüştürülmesinde en güçlü araçlardan biridir.” (Marks, Marks-Engels Seçme Yapıtlar, c.1, s.330)

Bir alt yaş sınırı ise, Marks’ın söyledikleri ışığında gerçekten konabilir.

Tarım sorunu

Tarım sorununa ilişkin şöyle görüşler geldi: a) Toprak sorununa az yer verilmiş. b) İDHD’de fabrikaların özel mülkiyeti dururken tüm topraklar üzerinde özel

mülkiyetin kaldırılmasını öneren madde kalkmalıdır. Bu zorlama olur. Küçük burjuvayı ürkütür. Tarımda küçük mülkiyet ekonomiyeye destek olur, canlılık getirir. Süreç içinde sancısız biçimde kalkmalıdır. Mülkiyeti elinden alınacak küçük üreticiler işçiler gibi güvencelere sahip olmadığından, bu onları cezalandırmak anlamına gelecek. Özgürlük anlamına terstir.

a) Programın kongreye sunulacak 3. taslağında tarım sorununa daha geniş yer verilmiştir. Ancak özü yine aynıdır.

b) Yürükoğlu yoldaş 10 Eylül 1983’de Köln’de yaptığı konuşmada 4. programı tanıtırken şöyle diyordu:

“IV. Program’da ‘köylülük’ diye bir bölüm konmamıştır. Buradan ‘Troçkistliğimize’ hüküm giydirmesinler. Köylü deyimi, günlük dilde, hatta istersek yazılarda, ama içi düzgün doldurularak kullanılabilir. Bilimsel anlamıyla ‘köylülük’ kapitalizm öncesine aittir. Kırdaki kapitalizm geliştikçe ayrışır, kapitalizmin sınıflarına bölünür. Bir kesimi kır burjuvazisi, çoğunluğu küçük burjuvazi yine bir bölümü kırdaki ve kentte proletarya olur. Türkiye’de de durum budur, ayrılmamış tek bir yığın olarak ‘köylülük’ ve ‘köylü sorunu’ yoktur. Kırdaki da kapitalizmin sınıflarının sorunları vardır.”

Kırsal alanda sınıflaşma, programın ilgili bölümlerinde, “Türkiye’de devlet teknelci kapitalizmi” bölümünde tarımda kapitalist gelişme anlatılırken, “İDHD’de sınıfların konumu” bölümünde “küçük burjuvazi” altbaşlığı altında açıkça belirlenmiştir.

c) Bu sorunu iki düzeyde ele almamız gerekmektedir. Birincisi, kapitalizm altında toprağın özel mülkiyetinin öteki üretim araçlarının özel mülkiyetinden farklılığı. Burada toprağın özel mülkiyetinin kapitalizm açısından gereksizliğini ve kapitalizmin gelişmesini engelleyici niteliğini göstermek durumundayız. İkincisi, Türkiye tarımının somut durumunda toprak mülkiyeti isteminin olup olmadığı.

Marks, Kapital’in üçüncü cildinde ve Artık-Değer Teorileri’nde (II. bölüm) uzun uzadıya toprakta özel mülkiyetin kapitalizm açısından gereksizliğini, kapitalizm açısından tarımda ideal durumun tüm toprakların devletleştirilmesi oldu-

ğunu kanıtıyor. Toprakları devletleştirirmenin teorik olarak kapitalizmde tümüyle mümkün olduğunu gösteriyor. Bunun mantığını kısaca izlemekte yarar vardır.

Kapitalizmde toprakların özel mülkiyetinin devletleştirilmesi kavramı, Marks’ın rant (kira) teorisiyle ayrılmazcasına bağlıdır.

Kapitalist tarımın klasik tarihsel modelinde üç sınıf sözkonusudur: 1. Büyük toprak sahipleri sınıfı, 2. bunlardan toprağı kiralayarak kapitalist üretim biçimiyle işleten kapitalist çiftçiler ve 3. kapitalist çiftçileri işgülerini satarak geçinen ücretli tarım işçileri.

Bunların arasındaki ekonomik ilişki, toprak rantı denen kavramda somutlanır. Ücretli işçinin yarattığı artık-değer önce kapitalist kiracı-çiftçinin eline geçer. Bunun bir bölümüne kapitalist çiftçi ortalama kâr olarak el koyar, fakat kendisi de ortalama kârın üstünde kalan, ek kâr olan öteki bölümünü zorunlu olarak toprak rantı biçiminde toprak sahibine öder.

Toprak rantı iki bölümden oluşur. Diferansiyel rant ve mutlak rant. Toprak rantının ne kadarının diferansiyel rant, ne kadarının mutlak rant olduğunu ayırmak güçtür, ancak ikisi de vardır.

Diferansiyel rant: Bir kapitalist, ekonominin belli bir alanına ancak ortalama kâr ya da üstün elde edebileceksene yatırım yapar. Tarımda bu, daha verimli topraklara yatırım yapması demektir. Endüstride bir kapitalist yeni makineler kullanarak, tekniğı geliştirerek vb. ortalama kârın üstünde bir kâr elde etmeyi belli bir dönem sağlayabilir. Ancak aynı işkolundaki öteki kapitalistler de bu teknikleri kullanmaya başlayınca bu ek kârlılık ortadan kalkar. Her kapitalist yeni makineler, yeni teknikler yaratabilir, kullanabilir.

Tarımda durum farklıdır. Tarımda sürekli bir ek kârlılık sözkonusudur, çünkü sanayideki üretim araçlarından farklı olarak dünyada tarıma elverişli topraklar sınırlıdır, yeni topraklar “yaratılmaz”. Yani, tarımda ekonomik eylemin nesnesi olarak toprağın tekeli vardır.

Bu durum, endüstri mallarından farklı olarak tarım ürünlerinin fiyatlarının ortalama üretim koşullarınca değil, en verimsiz, en kötü topraklardaki koşul-

İşverenler ve İDHD

"İşverenler" üzerine iki tür görüş geldi. Biri "program işverenlerden söz ediyor, bu nasıl iştir" sorusu. Diğeri ise "bazı maddeler işverenleri ortadan kaldırıyor, bu gerçekçi değil, devrimden hemen sonra böyle önlemler ekonominin belini kıvar" görüşü.

Birinci görüş İDHD'yi sosyalizme eşitleme yanlısını yapıyor. İkincisi ise İDHD'yi iyice geri bir konuma çekiyor. Devrimden hemen sonra tüm özel mülkiyet kaldırılmayacaktır. Üretim güçleri belli bir gelişme düzeyine varmadan bunu yapmak ekonomiye zarar verir. (Ya da olası en hızlı gelişmenin önünü keser) Ama anti-emperyalist, anti-tekelci İDHD, emperyalistleri ve tekelcileri işverenlikten kaldırmadan da devrim korunamaz. Ekonominin kilit noktaları, tekeller, bankalar bu nedenle ilk fırsatta devletleştirilecektir. Bu işletmelerde işverenin rolünü devlet üstlenecektir. Sosyalizme ilerlendiği ölçüde devlet daha fazla işveren rolünü üstlenecektir.

Tabii ki bu, süreç içinde, her önlemle bir adım daha ileriye giderek ve ortak mülkiyete olanak veren üretim güçleri geliştiği oranda gerçekleştirilecektir.

Sosyalizme geçiş

"... Yavaş bir süreçle değiştirilecek" sözü iradi bir yoruma açık diye bir kaygı geldi. Bu "yavaş" gidişin nesnel temeli, üretim güçlerinin o günkü gelişmişlik düzeyidir. Yoksa komünistlerin özel istemi elbette toplumu bir an önce "özel mülkiyet" zincirinden çözüp kurtarmaktır. Ancak bu noktaya ne denli hızlı gidileceği ülkedeki üretim güçlerinin ortak mülkiyete geçebilmek için ne denli hazır olduğuyla bağlıdır. Programımızda yer alan Manifesto'nun şu cümleleri de bunun nasıl bir süreç olduğunu güzel anlatıyor: "Böylece proleterya siyasal üstünlüğünü koruyarak sermayeyi burjuvaziden derece derece söküp alacak, tüm üretim araçları devletin elinde merkezileştirecek ve üretim güçlerini en hızlı biçimde geliştirecektir."

Öte yandan, "koşullar dayatarsa işçi sınıfı başka türlü yapmaya... hazırdu" görüşüne de itiraz geldi.

Tüm bu yavaş yürüyen sürece rağmen karşı-devrim, burjuvazi, emperyalizmin de desteğiyle ekonomiyi sabote etmeyi, ülkeyi açlık, sefalet ve yıkıma götürmeyi deneyebilir. İşçi sınıfı devrimin geriye dönmesi, karşı-devrimin üstün gelmesi olasılığıyla karşı karşıya kalabilir. O zaman proleterya her ne kadar daha sancılı ve zorlu bir yol olacaksa da "en aşırı önlemleri uygular, çünkü bu aşırı önlemler olmaksızın sonuç ölümdür — milyonları kesin ve aklıktan doğan bir ölüm bekliyorduk." (Lenin, c.23, s.330) Koşullar bunu dayattığı zaman, bu istenmeyen, zorlu yolun da zaferle gerçekleşmesi, başarı şansı vardır. "İleri sınıfın devrimci coşkusu, nesnel koşullar tüm halktan olağanüstü önlemler alınmasını dayattığı zaman, büyük şeyler yapabilir." (Lenin, c.23, s.330) Böyle bir saldırıya kalkışmanın biricik alternatifi yok olmaktadır. Sovyetler Birliği'nde de olmuş olan budur. Bolşeviklerin sermayeye karşı savaşımı çok daha tedrici bir biçimde yürütmelerini karşı-devrim ve emperyalist saldırı önlemiştir. Yok olmak tehlikesiyle karşı karşıya kalan devrim, sermayeye karşı en yıkıcı bir saldırıya geçmiştir. Bunun sonucunda çok daha sancılı ve çarpık sonuçlar doğuran bir yoldan da olsa sosyalizm kurulmuştur.

Buraya kadar söylediklerimizin güzel bir özeti olarak Lenin'den komünistlerin anlayışını anlatan bir alıntı okuyalım:

"... Bir zamanlar sermayeye karşı 'Kızıl Muhafız' saldırısı, tamamıyla koşullar tarafından dayatılıyordu.

(...)

"Bu, 'Kızıl Muhafız'ların sermayeye karşı

saldırısı her koşulda ve her zaman geçerlidir anlamına mı geliyor? Bizim sermayeye savaşacak başka yöntemlerimiz yok mu? Böyle düşünmek çocukça olur. Hafif süvari gücüyle zafer kazandık, oysa ağır toplarımız da vardır. Baskı yöntemleriyle zafer kazandık, idari yöntemlerle de zafer kazanabiliriz. Düşmana karşı savaşırken duruma uygun olarak savaş yöntemlerini değiştirmeyi bilmeliyiz.

(...)

"Ancak Kızıl Muhafız saldırılarının gerekli olduğu dönem geneliyle kapandığı (ve de utkuyla kapandığı), herhangi bir burjuvazinin büyümesini engellemek, toprağı yeniden sürmek amacıyla, proleter devletinin burjuva uzmanlar kullanması dönemi kapıyı çaldığı bir sırada, 'Kızıl Muhafız' yöntemlerini öne çıkaracak kadar enayi olamayız.

"Bu özgül bir çağ, daha doğrusu gelişmedir ve sermayeyi tamamıyla yenmek için savaşım yöntemlerimizi bu dönemin özgül koşullarına uydurmayı bilmeliyiz." (Lenin, c.27, s.247-48)

Miras hakkı

Aynı bölümde 11. maddede "miras hakkı sınırlandırılacak, daha sonra kaldırılacaktır" deniyordu. Bu maddenin yalnız "miras hakkı sınırlandırılacaktır" biçiminde yer alması önerildi.

Programımızın sosyalizmin programı olmadığı, bu nedenle sosyalizmde yapılacakları yazmasının gereği olmadığı düşünülürse bu öneri doğrudur. Bu madde önerildiği şekilde düzeltilmiştir.

Acil istemler ayak bağı olur mu?

"Vereceğimiz bazı acil istemler devrimden sonra bize karşı işlemez mi?" diye bir soru var.

Somut bir örnek verilmediğinden ancak genel anlayışa değinebiliriz. Biz "acil istem" diye neleri sıralıyoruz? Komünistler, burjuva partilerinden farklı olarak toplumsal gelişmenin dayattığı, halkın gerçek istemlerini savunuyorlar. Bu acil istemlerin tümü, kapitalizmin teorik sınırları içinde verebileceği istemlerdir. Ama pratikte vermiyor, veremiyor. Bu nedenle halkın bu istemlerini devrim karşılayacak diyoruz. Bunları biz de vermeyeceksek devrimi niye, kimin için istiyoruz? Ama soru böyle değil de şu anlamda soruluyorsa, "devrimden hemen sonra bu acil istemleri karşılamak zor olabilir", bu da zaten devrim sonrası koşulların halkın önünde en açık şekilde değerlendirilip, bu istemlere nasıl bir yoldan ve ne kadar zamanda varacağımızı çözümlenmemizle bağlıdır. Bu halkı aldatmak değil, aksine en açık yüreklilikle, yapmak istediklerimizi, neyi ne kadar yapabildiğimizin hesabını verebilmek demektir.

Burjuva legalitesini aşan istemler

Şöyle bir eleştiri geldi: "Kapitalizmin pratik çerçevesini, burjuva legalitesini aşan istemler konmamalı."

Kapitalizmin pratik çerçevesi aşılmadan, burjuva legalitesi parçalanmadan hiçbir devrim yapılamaz. Bu, Marksizmin ABC'sidir. Burjuva legalitesi burjuvazinin devletini korumak için çizdiği sınırlar demektir. Bu devleti yıkmak ise ancak onun bu sınırlarının dışına çıkmayı, oradan vurmaya gerektirir. Yoksa o sınırlar zaten yıkılmamayı, ayakta kalmayı sağlamak için konmuş sınırlardır. Yığınların bilinci de doğal olarak burjuva legalitesinin sınırları ile örülüdür. Onların bilincinden bu legalite illüzyonlarını kırıp yerine devrimci legalite anlayışını aşılardan devlet yıkılmaz.

Kapitalizmin pratik çerçevesini aşan öneriler tam da olması gerekli önerilerdir. Toplumsal gelişmenin çıkarları

gereği istemlerimiz kapitalizmin pratik çerçevesini aşıyorsa, bu istemler düzenin gereksizliğini halka somut olarak göstermemizi dayatır ve sağlar.

Tek dünya pazarı — iki sistem

"Dünya pazarında emperyalist üretim ilişkileri sürdüğü sürece mülkiyet ilişkilerini değiştirmek üretimi durdurmak anlamına gelir. Aksi halde toplumsal devrimin uzun süreci kapsamı anlamsızdır."

Bu görüşe gelince. Bugün tek dünya pazarı ama iki sistem var diyoruz. Bir yanda emperyalist-kapitalizm, diğer yanda sosyalizm. Sosyalizmde mülkiyet ilişkileri değişmiştir. Özel mülkiyetin yerini toplumsal mülkiyet almıştır. Her iki sistemde de üretim durmamıştır. "Emperyalizm durduğu sürece mülkiyet ilişkileri değiştirilemez" demek, hem bugün dünyada sosyalizmin var olduğunu yadsımak, hem de emperyalizm kalkmadan varolamayacağını söylemek gibi bir yanıla varır.

Toplumsal devrimin uzun bir süreç olmasının mantığını daha önce anlatmıştık. Bu söylenen çerçevede bir anlamı yoktur.

Yabancı işçiler sorunu

"Yabancı işçiler sorunu girmeli" yönünde pek çok yoldaştan öneri geldi.

"Yabancı İşçiler Sorunu" başlıklı Çek-Al'daki (İ.S. sayı 257) "Partimizin dış ülkelerdeki Türkiyeliler ve yabancı düşmanlığı sorunundaki tutumu" bölümü programa alınmıştır.

Burada bir noktaya dikkat çekmek gerekir. Programda Türkiyeliler göçmen işçilerin ülkeye geri dönmesi ya da dönmemesi gibi bir öneri yoktur. Bu sorunun yanıtı programatik değildir, günün somut koşulları ışığında farklı öneriler yapılabilir.

Ordu

"Ordu konusunda bir bölüm konabilir mi?"

Programda halk ordusu kurulacağını anlatan maddeler vardır. Bu soruyla herhalde burjuva ordusunun nasıl bölüneceğine, parçalanacağına ilişkin bir bölümün konması isteniyor. Bu ise yine taktik bir sorundur. Programatik bir konu olmadığından yer alması uygun değildir.

Halkın yönetim organları

"Halkın yönetim organları hakkında birşeyler yazabilir miyiz?"

Halkın yönetim organlarının ne olacağını önceden kestirmek olanaksızdır. Tarihte halkın yönetim organları olarak sovyet, komite, parlamento, cephe gibi çeşitli örnekler vardır. Türkiye'de bunlardan hangisinin ya da tümüyle değişik bir yapının mı olacağını savaşımın kendisi belirleyecektir. Devrimci savaşımın içinden doğan bu örgütlenmeler halkın kendine uygun gerçek örgütleri olurlar. Bu nedenle bu konu da programa önceden giremez.

Sosyalist toplumda kadın örgütlenmesi

Programa yoğun önerilerin geldiği bir konu da kadın bölümü oldu. "Kadın örgütlenmesini sosyalist toplumda gereksiz görüyorum" ve "kadın hakları bakanlığı kurulması" gibi taban tabana zıt öneriler geldi. Gelen öneriler ışığında bu bölüm yeniden yazıldı.

Sosyalist toplumda kadın örgütlenmesini gereksiz kılan hiçbir durum olmayacaktır. Tersine kadını tam kurtuluşu götüreceği bir yola sokan dönem olacağı

için kadın örgütlenmesinin önemi bir o kadar artacaktır.

Sosyalist toplum, kapitalist toplumla komünist toplum arasında bir geçiş sürecidir. Bu toplumda sınıflar hâlâ varlıklarını sürdürmekte, sınıf savaşı sürmektedir. Kadın sorunu da hâlâ, üstelik kapitalizmden gelen aşırı pis yanlarını da içinde taşıyarak sürmektedir. Hem kapitalizmin pisliklerini atmak hem de kadının gerçek kurtuluşu olan komünizme varmak için kadın örgütlerine bu dönemde proleterya demokrasisinin sağladığı olanaklarla daha üst düzeyde bir savaş vermek görevi düşüyor.

Kadın hakları bakanlığı kurulması fikri ise güzel bir öneridir. Sosyalizmde kadın sorununun kazanması gereken öneme uygun bir öneridir. Ancak somut örgütlenme kapsamına girdiğinden programatik sayılamaz. Anlayış olarak programın yeni kadın bölümünde vardır.

Nüfus yasası

"Nüfus yasası nedir?"

Her sistemin üretim ilişkilerine dayalı bir nüfus yasası vardır. Kapitalizmde genel eğri üretim sürecinde makinanın artmasına karşın işçiye olan gereksinimin azalması olarak ortaya çıkar. Aynı neden, azalan kâr hadleri yasasının da altında yatan temel nedendir. Gittikçe artan makina karşısında azalan işçi gereksinimi toplumda artık nüfus yaratır. Bu artık nüfusun bir kesimi göreceli olarak nüfus denilen, aslında kapitalizmin ihtiyacı olan bir nüfustur. Ücretleri düşük tutmak, işçiler arasında rekabet yaratmak için kullandığı kesimdir. Fakat bu göreceli olarak nüfus dışında bir de mutlak olarak nüfus oluşur.

Sömürgecilik dönemlerinde bu fazla nüfustan kurtulmanın kolay bir yolu göçlerdi. Fakat paylaşımın tamamlanmasından sonra göçler yetersiz kalmaktadır. Bunun yerine kapitalizm en vahşi yöntemleri bile bu işlevi görmek üzere kullanıyor. Geneliyle savaşlar bu artık nüfusu azaltma işlevi de görür. Hitler ulusal kin demagogileriyle 6 milyon Yahudi'yi yok etmiştir. 1800'lerde İrlanda'da açlıkla öldürülenlerin sayısı 1 milyondur. Daha birçok örnek verilebilir. Fakat her zaman, şu ya da bu yöntemle, göreceli olarak nüfus dışında oluşan artık nüfus, sorun yaratabilecek bir büyüklüğe ulaşmışsa kapitalizm en vahşi yöntemlerle kendini bundan arındırmıştır.

Demokratik sorun — sosyalizm

"Ulusal sorun demokratik bir sorundur. Ulusal sorunun kesin ve gerçek çözümü ise ancak sosyalizm koşullarında olanaklıdır. Bu ikisi çelişmez mi?"

Ulusal sorun en dar anlamıyla "ulusların ayrılma hakkı"nın içerdiği siyasal bir sorundur.

Bu sorun kapitalizmin doğuşuyla birlikte ortaya çıkar. Ulusların kendi ulusal devletlerini kurmasıyla burjuva demokratik devrimi bu sorunu çözer.

Ulusların ayrılarak kendi devletlerini kurması ya da asimilasyon yoluyla ortadan kaldırılması bu sorunun olası iki çözümüdür. Kapitalizmin ekonomik yapısı sorunun siyasal düzeyde çözümü için olanaklıdır. Ulusal sorunun kapitalizm altında çözülebilir olması ise "demokratik" bir sorun olduğunu gösterir.

Sorunun kapitalizm altında çözülebilir olması kolayca çözülebileceği anlamına gelmiyor.

Zorla asimilasyon yoluyla ulusal sorunun çözümünü bir yana bırakırsak, ulusal sorunun siyasal çözümü "ulusların ayrılma hakkı"nın özgürce yaşama geçebileceği demokratik bir ortamı gerektirir. Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını kullanacakları böyle bir çözüm de kapitalizmin teorik çerçevesinde mümkündür. Ama öte yandan da, Lenin'in boşanma konusunda şu dediği ulusal sorun için de

